

11.11.22

piątek, godz. 19.00
NFM, Sala Główna

Wierna podróż

Jacek Kaspszyk – dyrygent

Aleksandra Kurzak – sopran

Hanna Okońska* – sopran

Agata Schmidt – mezzosopran

Tomasz Rak – baryton

Chór NFM

Benjamin Kirk – przygotowanie Chóru NFM

Lionel Sow – kierownictwo artystyczne Chóru NFM

NFM Filharmonia Wrocławska

Program:

Roxanna Panufnik (1968)

*Wierna podróż. Msza za Polskę** [65']

I. *Kyrie*

1918–1928 *Nowa Polska*

1. *Barwy narodowe*

Narodziny polskiej flagi

II. *Gloria*

2. *Stodoła*

1928–1938 *Czas względnego spokoju i rozwoju rolnictwa*

III. *Credo* (część 1)

1938–1948 *II wojna światowa*

3. *Mój mężczyzna*

Powstanie warszawskie

4. *Genesis*

Retrospektywa holokaustu

III. *Credo* (część 2)

5. *Pieśń o bębnie*

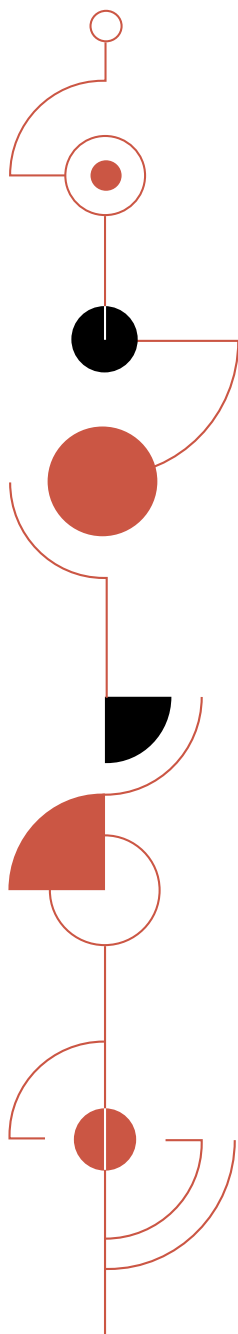
1948–1968 *Pod sowieckimi rządami*

IV. *Sanctus & Benedictus*

1968–1998 *Nadzieja rośnie, zduszona przez stan wojenny, następnie przechodzi do wolności wraz z upadkiem muru berlińskiego*

6. *Nadzieja, która sięga poza kres*

1968–1978 *Rozluźnienie w zakresie kultury i prawa robotników*

7. *Pamiętam (zapiski ze stanu wojennego)*
1978–1988 *Nażenie stanu wojennego*
8. *Ten świat*
1988–1998 *Upadek muru berlińskiego – wolność!?*
V. Agnus Dei
1998–2018 i dalej
9. *Trzy słowa najdziwniejsze*
1998–2008 *Niepewność polityczna i ekonomiczna na początku nowego stulecia*
10. *Modlitwa za nich*
2008–2018 *Katastrofa smoleńska (2010) i okrucieństwa globalnego terroryzmu*
11. *Ocal mnie, prowadź*
2018 i dalej – *Obdarz nas pokojem*

Krzysztof Penderecki (1933–2020)

Chaconne z Polskiego Requiem [7']

Karol Szymanowski (1882–1937)

Stabat Mater op. 53 [26']

I. *Stała matka bolejąca*

II. *I któż widząc tak cierpiącą*

III. *O matko, źródło wszechmiłości*

IV. *Spraw niech płaczą z tobą razem*

V. *Panno słodka racz mozołem*

VI. *Chrystus niech mi będzie grodem*

Maestro Jacek Kasprzyk należy do najwybitniejszych polskich dyrygentów naszych czasów, a każdy jego występ budzi wielkie zainteresowanie publiczności. Podczas koncertu z okazji Dnia Niepodległości w Narodowym Forum Muzyki artysta poprowadzi NFM Filharmonię Wrocławską i Chór NFM w utworach Roxanny Panufnik, Krzysztofa Pendereckiego oraz Karola Szymanowskiego.

Roxanna Panufnik – brytyjska kompozytorka polskiego pochodzenia, absolwentka Royal Academy of Music – jest córką Andrzeja Panufnika. Jej dorobek jest obszerny – zawiera zarówno dzieła wokalnie–instrumentalne jak i orkiestrowe, chórne czy kameralne. *Wierna podróż. Msza za Polskę* to monumentalna kompozycja napisana

w latach 2017–2018, którą Panufnik uczciła stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości, a także swoje pięćdziesiąte urodziny. Zamiarem autorki było napisanie dzieła, w którym mogłaby podkreślić więź łączącą ją z krajem pochodzenia. W tym celu wykorzystwała, oprócz tradycyjnego łacińskiego tekstu mszy, dzieła polskich poetek i poetów: Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Bolesława Leśmiana, Anny Świrszczyńskiej, Irit Amiel (poetki izraelskiej polskiego pochodzenia), Zbigniewa Herberta, Karola Wojtyły, Krystyny Miłobędzkiej, Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej, Leszka Długosza i Ryszarda Krynickiego (to z wiersza tego poety kompozytorka zaczerpnęła słowa „wierna podróż”). Użyte w tytule dzieła słowo „wiara” ma dla Panufnik dwojakie znaczenie. Kompozytorka tłumaczyła: „wiara rozumiana jako ufność, jako postawa. To ona pozwoliła Polsce trwać, przez te wszystkie lata pomagała Polakom pokonać przeciwności losu. [...] Również aspekt religijny wiary jako wyznania jest tu istotny – on się przewija w całej historii Polski. Wiara zawsze była czymś, co jednoczyło Polaków”. W utworze pojawiają się także nawiązania do polskiej muzyki w postaci cytatów z pieśni ludowych. Każde z ogniw związane jest z kolejną dekadą w historii Polski, od 1918 do 2018 roku. Prawykonanie dzieła miało miejsce w Katowicach 9 listopada 2018 roku. Grała Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia pod dyrekcją Alexandra Liebreicha.

Kolejne dzieło w programie to *Chaconne z Polskiego Requiem* Krzysztofa Pendereckiego. Pełny tytuł tego emocjonalnego, elegijnego i kontemplacyjnego utworu brzmi *Chaconne per archi in memoria del Giovanni Paolo II*, co wyjawia genezę utworu, powstałego w 2005 roku w reakcji na śmierć Jana Pawła II. Prawykonanie miało miejsce we Wrocławiu we wrześniu tego samego roku. Pisane na przestrzeni dwudziestu sześciu lat *Polskie Requiem* należy do najważniejszych i najbardziej rozbudowanych kompozycji Pendereckiego. Twórca rozpoczął pracę nad nim w czasie wyjątkowo trudnym, w okresie stanu wojennego. Miała to być muzyka „ku pokrzepieniu serc”, jednak utwór, który ostatecznie wyszedł spod pióra Pendereckiego, zdecydowanie wykracza poza ramy kompozycji okolicznościowej. Poszczególne ogniwa tego dzieła poświęcone zostały tragicznym wydarzeniom bądź postaciom szczególnie ważnym dla dwudziestowiecznej historii Polski. Kompozytor pisał je z myślą o zbrodni w Katyniu (*Libera me*), o ofiarach grudnia 1970 roku (*Lacrimosa*), o powstaniu warszawskim (*Dies irae*) oraz o powstaniu w getcie warszawskim (*Quid sum miser*). Postacie, które uhonorował Penderecki, to Maksymilian Kolbe (*Recordare Jesu pie*) oraz kardynał Stefan Wyszyński (*Agnus Dei*). Artysta komentował później: „Komponując, chciałem zająć określone stanowisko, opowiedzieć się, po której jestem stronie”.

Koncert zwierczy wykonanie *Stabat Mater* Karola Szymanowskiego. Twórca przez wiele lat nosił się z zamiarem napisania dzieła, które roboczo nazywał *Chopskim*

Requiem. To właśnie mszę żałobną zamówił u kompozytora mecenas sztuki Bronisław Krystall, który chciał w ten sposób uczcić pamięć zmarłej żony, skrzypaczki Izabelli Krystallowej. Jednak Szymanowski zmienił zdanie, kiedy natknął się na łacińską sekwencję *Stabat Mater* w polskim przekładzie Józefa Jankowskiego i nie mówiąc nic patronowi, zmienił tytuł dzieła. Bezpośrednio impulsu twórczego dostarczyła tragedia, która dotknęła rodzinę kompozytora. Była nią śmierć trzynastoletniej Aliny, siostrzenicy kompozytora, córki śpiewaczki Stanisławy Szymanowskiej. Szymanowski pisał: „tak straszego poczucia tragizmu nie przeżyłem nigdy”, w innym miejscu dodając, że czuje się tak, jakby „utracił własne dziecko”. Powstała kompozycja surowa, wyciszona, ascetyczna, pełna skupienia, a jednocześnie delikatności i czułości. Prostota melodii, rytmu i harmonii sprawiła, że tym mocniej odbiera się przekaz zawarty w słowach traktujących o bólu matki po stracie dziecka. Partia chóru jest dość prosta, zdarza się też, że recytuje on tekst na jednym dźwięku, co sprawia wrażenie modlitwy. Dużo bardziej rozbudowane są partie głosów solowych. Orkiestracja każdej części jest inna, a Szymanowski często korzysta ze składu prawie kameralnego, co wpływa na przejrzystość brzmienia. W partii smyczków kompozytor często stosuje zabiegi osłabiające brzmienie (flażolety, a także grę przy gryfie i przy podstawku), co nadaje jej pastelowego, lirycznego charakteru. Szymanowskiego zafascynowała w tym czasie polska muzyka doby renesansu, co wpłynęło na skale przez niego wykorzystane i na archaizujące brzmienie tego wyjątkowego dzieła. Pojawiają się tu także zwroty melodyczne nawiązujące do sztuki muzycznej Podhala. Prawykonanie odbyło się w Filharmonii Warszawskiej w styczniu 1929 roku pod batutą Grzegorza Fitelberga. Partię sopranu wykonała Stanisława Szymanowska.

Oskar Łapeta

NFM.WROCLAW.PL

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Wrocław miasto spotkań

